

رہ ہونہ زندگی ٹائپین

نور

شعیری کلا کے گوردی

کو مابھی خولہ

نور زادہ لہور

2008

نور زادہ لہور

ئەم كۆتۈپ

لە ئامادە كۆتۈپ يېڭە

(مەنەرى ئوقۇش ئىنقىلابى) ۵

WWW.IQRA.AHLAMONTADA.COM

بۇ سەھىپە ئۇچۇر يېڭە:

[/https://www.facebook.com/iqra.ahlamontada](https://www.facebook.com/iqra.ahlamontada)

بۇ سەھىپە ئۇچۇر يېڭە:

<http://iqra.ahlamontada.com>

رهه ندى ئاين له شيعرى كلاسيكى كوردى

(كرمانجى خواروو)

نوسينى

نهوزاد كه طور

بوزلو كرونه و رلاگه بنه

مافی له چاپدانهوهی پارێزراوه بۆ
نوسینگهی تهفسیر

نـاوی کتـیبـ: رهههندی ئایین له شیعری کلاسیکی کوردی
نوسـهـر: نهوزاد کهلهوڕ
بـلاوکـردنـهوهی: نوسینگهی تهفسیر بۆ بلاوکردنهوه و راگه یاندن/ ههولێر
تـاـیـتـلی بـهـرگ: نهوزاد کۆبی
بـهـرگ: آمین مخلص
نـهـخـشـهـسـازـی ناوهـرۆک: عزه ددین محهمهد عومهـر
نۆـره و سـالـی چاپ: یهـکـهـم ١٤٢٩ ک - ٢٠٠٨ ز

له بهرپههرايه تي گشتي کتیبخانه کان ژماره ی سپاردنی () سالی (٢٠٠٧) ی دراوه تی

تەفسیر
بۆ بلاوکردنهوه و راگه یاندن
ههولێر- شهقامی دادگا - ژێر ئوتلی شيرين پالاص
ت : ٢٢٢١٦٩٥ - ٢٢٣٠٩٠٨ - ٢٥١٨١٣٨
مۆبايل : ٠٧٧٠ ١٣٨ ٧٢ ٩١ - ٠٧٥٠ ٤٦٠ ٥١ ٢٢
tafseeroffice@yahoo.com
tafseeroffice@maktoob.com
altafseer@hotmail.com

پیشهکی

کۆمه‌لگای کوردی گەر له‌رووی زانست و ته‌کنه‌لوژیادا نه‌یتوانییته‌ بگاته‌ ناستی ولاتانی پیشکه‌وتوو، ئەوا له‌ئەدەب به‌گشتی و هۆنراوه‌ به‌تایبه‌تی توانیویه‌تی قهره‌بووی ئەو بۆشاییه‌ بکاته‌وه‌.

به‌گوێره‌ی ئەو زانیاریانه‌ی ده‌ست ئیمه‌ که‌وتوون، کۆنترین هۆنراوه‌ی کوردی له‌ باب‌ه‌ تاهیری هه‌مه‌دانیه‌وه‌ ده‌ست پێده‌کات، که‌ به‌شیوه‌ی لوری دووبه‌یتسه‌کانی خۆی نوسیوه‌ته‌وه‌، دوا‌ی ئەوه‌ پشت به‌ پشت هاتوو تاکو سه‌ده‌ی هه‌ژده‌مین و سه‌ده‌ی نۆزده‌، که‌ شاعیری زۆرترو زانیاری زیاترمان له‌باره‌یانوه‌ هه‌یه‌، که‌ پێش ئەو میژوووه‌ نوسه‌رو شاعیرانی کورد به‌ زمانانی تری رۆژ هه‌لاتی به‌ره‌مه‌کانی تریان ده‌نوسی، به‌تایبه‌تی نوسینی هۆنراوه‌ و نامه‌گۆرینه‌وه‌ی نیوانیان، تاکو ئیستاش به‌ته‌واوی ساغ نه‌بۆته‌وه‌ نایا بۆچی ئەو به‌ره‌مه‌ ئەده‌بیانه‌ به‌زمانی بیگانه‌ نوسراون! نایا هۆیه‌که‌ی بۆ ئەوه‌ ده‌گه‌ریته‌وه‌ که‌ کورد قه‌واره‌ی سیاسی خۆی نه‌بووه‌، یاخود نوسین به‌ زمانانی کوردی به‌لگه‌ بووه‌ له‌سه‌ر که‌م توانایی و بی‌ده‌سه‌لاتی نوسه‌ره‌که‌، یاخود نوسه‌رانی کورد به‌ زمانانی زگماکی خۆیان نه‌یان خویندوووه‌، ئەوه‌ش وای کردبێ نه‌زانن به‌ زمانانی کوردی بنوسن، ئەم کاره‌ به‌رده‌وام بوو تاکو نالی مه‌زن هات ئەو ریچکه‌یه‌ی شکاندو ده‌ستی کرد به‌ هۆنراوه‌ نوسین به‌ زمانانی کوردی بێ‌ئهو‌ی سل بکاته‌وه‌، بۆ سل بکاته‌وه‌ نالی

که دیت و شیعری به زمانی کوردی دنوسی له بی دهسه لاتی نیه چونکه نالی توانای بهسه زمانه کانی تریشدا هیه بو نه وهی شیعری پی بنوسی.

فارس و کورد و عه ره ب هه رسیم به ده فته ر گرتوه
نالی نه مرۆ حاکمی سی مولکه دیوانی هیه⁽¹⁾

نه که هه ره نه وه نده نالی توانای نویسی هیه به هه رسی زماندا، به لکو به ره ننگاری نه وانه ش ده بیته وه، که گله بی له نالی ده که ن که له زمانی کوردی حالی نابن و داوای مانای لی ده که ن.

که س به نه لفاظم نه لی خو کردیه، خو کوردیه
هه ر که سی نادان نه بی خو طالیبی مه عنا ده کا⁽²⁾

و شهی کلاسیک له بنه رته دا، و شه یه کی لاتینه له وشه ی (کلاسیکوس) ه وه هاتوه که مانای چین (طبقه) ده گه یه نی، به و مه به سته ی ری بازی کلاسیک بو چینیک ده گوترا و ده نوسرا که ناستی روشنبیریان به رز بو، نه و ری بازه ش له رووی نه ده بیه وه به مانای لاسایی کردنه وه دیت، واته لاسایی کردنه وهی نه ده بی یونانی، که نه رستۆ له کتیبی شیعر دا باسی کردوه، پاشان کتیبه که ی هوراس به ناوی (هونه ری شیعر) له سه ره تای سه ده ی شازده ئیتالیه کان نه و دوو کتیبه یان وه رگی پرایه سه ر زمانی خو یان، پاشان له زۆریه ی ولاتانی نه وروپا بلا بو وه، دیاره نه و دوو کتیبه کاریگه ری زۆریان هه بو له سه ر نه ده بی نه وروپی، پاشان به هۆی نوسه ره عه ره به کان کومه لیک کتیب وه رگی درانه سه ر زمانی عه ره بی.

له سه ره تای سه ره له دانی ئایینی ئیسلام له نیم چه دو ورگه ی عه ره ب و، پاشان بلا بو نه وه ی به ولاتانی ده ورو پشت گه لی کوردیش یه کیک بو وه له و میلله تانه ی که ئایینی ئیسلامی قبول کردوه، له نه نجامی نه و تیکه لا و بوونه ی که له نیوان میلله تانی

نیسلامدا هه‌بووه، توانراوه سوود له شارستانییه‌تی یه‌کتزی وه‌ر‌بگرنو بکه‌ونه به‌ر کاریگه‌ری یه‌کتزی.

سه‌رده‌می بابانه‌کان به‌سه‌رده‌میکی زی‌رین و پرشن‌گدار داده‌نریت، بۆ بوژانه‌وه‌ی ئەده‌بی کلاسیکی کوردی، پاش هاتنی ئاینی ئیسلام بۆ کوردستان هیچ سه‌رده‌میکی وه‌کو سه‌رده‌می بابانه‌کان پیش‌که‌وتنی ئەده‌بی به‌خۆیه‌وه نه‌دیوه^(۳)، ئەو پیش‌که‌وتنه‌ش له‌سایه‌ی حاکمانی بابانه‌کانه‌وه بووه، که زه‌مینه‌یه‌کی چاکیان ره‌خساندبوو بۆ شاعیرانی سه‌رده‌مه‌که‌ی خۆیان، ئەوه بوو نالی توانی قوتابخانه‌ی شیعری بابان دابه‌ینیت، سالمو کوردیش ته‌واوکه‌ری ئەم قوتابخانه‌یه بوون، شیعری کلاسیکی کوردی درێژه‌ی پیدرا تا‌کو به‌ کۆچی دوا‌یی کردنی عه‌لی کمال با‌پیر دواتنوک له‌ دیارده‌ی شیعری کلاسیکی وشک بوو.^(۴)

من لێ‌رده‌دا نامه‌وێت باس له‌ خاسیه‌ت و تایبه‌ته‌ندیه‌کانی شیعری کلاسیکی کوردی بکه‌م، به‌ل‌کو هه‌ولم داوه ئەوه به‌سه‌لمیتم که چه‌نده قورشان و فه‌رموده کاریگه‌ریان هه‌بووه نه‌ک هه‌ر له‌سه‌ر شاعیرانی کلاسیکی کوردیمان به‌ل‌کو قورشان کاریگه‌ری له‌سه‌ر ئەوروپاش هه‌یه، له‌سه‌ر تۆلستۆی هه‌یه‌تی، له‌سه‌ر لامارتین هه‌یه‌تی، له‌سه‌ر پۆشکین، له‌سه‌ر به‌رنادشو هه‌یه‌تی، به‌رنادشو ئەگه‌ر نه‌مردایه‌ شانۆنامه‌یه‌کی تایبه‌تی له‌سه‌ر پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ ده‌نووسی، من ئەوه‌م له‌ لیکۆلینه‌وه‌یه‌ کدا خویندۆته‌وه، هیچ نوسه‌ریکی ئەوروپی نیه زۆر گه‌وره‌بی نه‌که‌وتبیته ژێر کاریگه‌ری ته‌ورات و ئینجیل و قورئانه‌وه^(۵). شاعیرانی کلاسیکی کوردیش هه‌ره‌ه‌موویان له‌ مزگه‌وت و حوجره‌کان فێری خویندنو نووسین بوینه، که‌واته رۆشن‌بیریان رۆشن‌بیره‌کی ئاینی بووه، جا هه‌ریه‌کیک لیکۆلینه‌وه له‌سه‌ر شاعیرانی کلاسیکی بکات ده‌بیت لیکۆله‌روه‌وه ده‌رچووی مزگه‌وت بیت، یان هه‌ر هیچ نه‌بیت ده‌بیت رۆشن‌بیری ئاینی هه‌بیت، ئەگینا زۆر زه‌حمه‌ته راستی بپیکێ.

له کۆتایدا ده‌مه‌وی ئه‌وه به خوینه‌ر بلیتم هه‌ندیك له‌و باسانه‌ی نیو ئه‌م کتیبه‌ له گو‌قارو روژنامه‌کانی نیوخۆدا بلاو کراونه‌ته‌وه، جگه‌ له‌وه‌ش شاعیرانی کلاسیکی‌مان گه‌لیک له‌وه زیاترن، به‌لام ئه‌وانه‌ی که من باسم لیوه کردوون ئه‌و شاعیرانه‌ن که زیاتر له‌سه‌ر زمانه‌ی خه‌لکه‌وه‌ن.

سه‌رچاوه‌ و په‌راویز:

- ۱- دیوانی نالی / لی‌کولینه‌وه‌و لی‌کدانه‌وه / مه‌لا عبدا‌لکریمی مدرس / کوری زانیاری کورد.
- ۲- هه‌مان سه‌رچاوه‌.
- ۳- دیداری شیعری کلاسیکی کوردی / نامه‌ده‌کردنی حه‌مه‌ سعید / ده‌زگای روژشنبیری و بلاو کردنه‌وه‌ی کوردی.
- ۴- شاعیرانی تریش هه‌یه‌ پاش ئه‌م علی باپیر شیعری کلاسیکی ده‌نوسن یاخود نوسیویانه، به‌لام هه‌ینه‌ده‌ به‌ناوبانگ نیه‌.
- ۵- چاوپیکه‌وتنیك له‌که‌ل شاعیر (له‌تیف هه‌له‌ت) روژنامه‌ی کۆمه‌ل ژ (۱۶۹) ۲۳/۴/۲۰۰۵.

نه‌وزاد که‌له‌هور

شو‌رش - هه‌ولیه‌ر

